

01/04 ZO ČSOP BOTIČ – ROKYTKA
100 00 PRAHA 10, Konopišťská 3

Grantové aktivity MHMP
plnění 2023
Dárce grantu – Hlavní město Praha

Zkrácená zpráva

Monitoring a likvidace invazních rostlin
ve vybraných lokalitách
DOT/54/12/022280/2022

MONITORING A LIKVIDACE INVAZNÍCH ROSTLIN VE VYBRANÝCH LOKALITÁCH VÝCHODNÍHO SEKTORU PRAHY (závěrečná zpráva o realizaci projektu dle darovací smlouvy DOT/54/12/022280/2022

Projekt v souladu se smlouvou navazoval na práce dané darovací smlouvami hlavního města Prahy DAG/54/11/002426/2007, DAG/54/11/05118/2009, DAG/54/11/006112/2010, DAG/85/03/000085/2012, DOT/54/12/009096/2015, DOT/54/12/010476/2016, DOT/54/12/012030/2017, č. DOT/54/12/014604/2018), DOT/54/12/017256/2019, DOT/54/12/019229/2020, DOT/54/12/020740/2021 a objednávkou č. OOP/A483/2007 („Likvidace porostů křídlatky ve zvláště chráněném území přírodní památce Meandry Botiče“).

1. přípravná etapa:

- Rozdělení sledovaných ploch (jedná se o břehové porosty v dále uvedených přírodních parcích) do 4 prostorových celků – stejné jako u darovací smlouvy
 - **přírodní park Říčanka** – povodí Říčanského potoka mezi Uhřetěvesí a Běchovicemi
 - **přírodní park Rokytka** – povodí Rokytky od hráze rybníka v Radošovicích u Říčan k Běchovicím
 - **přírodní park Botič – Miličov** – povodí Botiče od Újezda u Průhonice ke vstupu do Hostivařské nádrže v Petrovicích, povodí Miličovského potoka od počátku k soutoku s Botičem, povodí Pitkovického potoka od Lipan
 - **přírodní park Hostivař – Záběhlice** – povodí Botiče od přehrady v Hostivaři do Záběhlic. Jeho jádrem je ZCHÚ Meandry Botiče, součástí je i Hostivařská přehrada
- Pro každou oblast byla pro monitoring určena dvoučlenná skupina (složení skupin viz dále).
- O zahájení prací a průběhu realizace projektu byl elektronicky informován odbor ochrany prostředí MHMP (leden 2023 a červen 2023).
- Všechny MČ, na jejichž území se nacházejí sledované přírodní parky a v roce 2022 jsme tam našli invazní rostliny (křídlatka - všechny druhy, bolševník velkolepý a netýkavka žláznatá), byly informovány dopisy o pokračování průzkumů a likvidaci i o výsledku této činnosti v roce 2023 (MČ Praha 10, Praha 15, Praha 22, Benice, Dubeč, Královice, Křeslice, Lipany, Nedvězí, Újezd u Průhonice)

2. likvidace porostů křídlatky ošetřovaných v rámci předcházející smlouvy v roce 2022

Likvidace chemicky ošetřených porostů křídlatky (všechny druhy) probíhala na základě s odborníky z MHMP projednaných a doporučených postupů:

Ve všech čtyřech přírodních parcích byly koncem zimního období (leden – únor 2023) zlikvidovány suché porosty křídlatky, ošetřené postřikem koncem léta 2022. Byly posekány nebo vytrhány, spáleny nebo odneseny na skládku. O jednotlivých zásazích byly vedeny zápisy v pracovním deníku. Likvidaci uskutečnily Mgr. Eva Loubová a RNDr. Jitka Loubová.

Celkové množství likvidované hmoty bylo ve všech uvedených přírodních parcích ve srovnání s předchozím rokem menší.

3. Monitoring

Systematický průzkum realizovaly dvoučlenné skupiny od června 2023 do července 2023. Týmy vyhledávaly všechny druhy rodu křídlatka (Reynoutria), bolševník velkolepý (Heracleum mantegazzianum) a netýkavku žláznatou (Impatiens glandulifera). Na průzkumech se podílelo 6 pracovníků (Ing. Zuzana Holubová, PhDr. František Kučera, Mgr. Eva Loubová, RNDr. Jitka Loubová, Mgr. Zdeňka Pecková, Ing. Vladimír Pecka).

Výstupem průzkumů byl podrobný popis výskytu výše uvedených invazních rostlin doplněný o souřadnice výskytu a fotodokumentaci.

lokalita	souřadnice	popis lokality a nálezů
<u>Přírodní park Rokytka</u>		
<u>Královice</u>	50.0396667N, 14.6340694E	- nad fotbalovým hřištěm u hrany zahrady (1 trs)
	50.0408769N, 14.6339436E	- oba břehy, u zpevněného břehu (menší trsy křídlatky)
	50.0410972N, 14.6335789E	- levý břeh, hráz rybníčka s výpustí (1 trs)
<u>Nedvězí</u>	50.0180556N, 14.6544444E	- pravý břeh, před vstupem do technického areálu, níže na okraji svahu nad Rokytou (1 trs)
	50.0179383N, 14.6532267E	- proluka mezi dřevěným plotem domu č. 1 a garáží (1 trs)
<u>Přírodní park Hostivař – Záběhlice</u>		
<u>PP Meandry Botiče</u>	50.0493097N, 14.5318969E	- pravý břeh, ulice U břehu – na plošině u vysazené agáve (1 trs)
	50.0511933N, 14.5278400E	- pravý břeh, na vyvýšeném břehu proti výběhu pro koně (1 trs)
	50.0503947N, 14.5164639E	- pravý břeh, u výběhu pro koně, soukromý pozemek (2 trsy)
	50.0503517N, 14.5112814E	- pravý břeh, soukromý pozemek (více trsů)
	50.0508097N, 14.5093717E; 50.0506428N, 14.5081272E	- pravý břeh, zahrada domu Práčská 14a, soukromý pozemek (porost, obnovený masivní výskyt)
<u>Přírodní park Botič – Milíčov</u>		
<u>Újezd</u>	50.0095067N, 14.5538036E; 50.0088378N, 14.5529722E	- oba břehy, mezi zahrádkářskou osadou a tenisovými kurty (masivní výskyt křídlatky sachalinské)

Závěry z monitoringu

- Ve všech sledovaných oblastech (mimo PP Říčanka a katastrální území Křeslic) byl zaznamenán výskyt křídlatky japonské a české. Ve sledovaných místech byly porosty devastované chemickými postřiky námi realizovanými v předcházejících obdobích. Stále pokračují změny v Kralovicích u vodní nádrže. V této lokalitě probíhají rozsáhlé stavební úpravy a podstatná část plochy je pro veřejnost nepřístupná. Naopak jsou přístupné břehy Rokytky západním směrem od nádrže, kde jsme podobně jako ve dvou předcházejících letech našli několik skupin křídlatky roztroušeně rostoucích po obou březích. Menší trsy křídlatky jsme lokalizovali na pravém břehu Botiče v ul. U Břehu. Několik roků narůstajícím problémem jsou veřejnosti nepřístupná místa na pravém břehu Botiče mezi Hostivaří a Záběhlicemi. Majitelé pozemků křídlatku nelikvidují nebo ji odstraňují nedostatečně.
- Stále platí, že potlačování křídlatky je ohroženo velkoplošným výskytem křídlatky sachalinské a japonské na území Praha – východ, jen s malou mezerou se dotýkají námi sledovaného území v Újezdě u Průhonice. Dobrým zjištěním je skutečnost, že se dále po proudu zatím nešíří, její postup se nám daří tlumit.
- Netýkavku žláznatou, kterou jsme před lety identifikovali ve velkém množství roztroušeně na obou březích Pitkovického potoka v oblasti Lipan, Benic a Pitkovic jsme v roce 2023 již nenašli. Její masový výskyt i šíření dále po proudu se nám podařilo zlikvidovat.
- Rovněž jsme nezaznamenali výskyt bolševníku velkolepého (místa, kde jsme ho v minulosti likvidovali, průběžně sledujeme).

4. Likvidace nalezených invazních rostlin

V období od konce srpna do konce září 2023 byla křídlatka 2x postříkána cca 0,3 % roztokem Roundapu a to ve dvou slunečných dnech v cca desetidenním.

Na realizaci postřiků se podílely Mgr. Eva Loubová a RNDr. Jitka Loubová.

5. Osvětové aktivity

- V informační tiskovině ZO ČSOP Botič – Rokytka nazvané *Informátor* (*Informátor 2023/1*) byl uveřejněn článek o projektu. Tiskopis je i na webových stránkách organizace. Informace o ukončení projektu a jeho výsledcích budou v *Informátoru 2024/1*. Jeho vydání plánujeme koncem ledna 2024. Jeho text bude i na našich webových stránkách.
- O zahájení projektu byly informovány všechny dotčené městské části dopisy koncem roku 2022 (MČ Benice, MČ Lipany, MČ Dubeč, MČ Kralovice, MČ Křeslice, MČ Nedvězí, MČ Újezd, MČ Praha 10, MČ Praha 15, MČ Praha 22).
- MČ jsou informovány dopisem z 18. 12. 2023 o výsledcích monitoringu a likvidaci invazních rostlin v jejich katastrálním území v roce 2023 a o problému

s pokračováním projektu v roce 2024 (MČ Praha 10, Praha 15, Praha 22, Benice, Dubeč, Královice, Křeslice, Lipany, Nedvězí, Újezd.)

6. Celkový závěr:

Ve většině sledovaných územích (mimo PP Říčanka a katastrální území Křeslic) jsme našli křídlatku (různé druhy). Ve sledovaných územích jsme nezaznamenali výskyt bolševníku velkolepého a netýkavky žláznaté.

Celkové množství likvidované křídlatky bylo ve srovnání s předchozím rokem mírně snižené. U vodní nádrže v Královicích jsme zjistili nové skupiny křídlatky roztroušeně rostoucích západním směrem. O problému v oblasti Hostivař – Záběhlice jsme informovali

v loňské zprávě. Zdejší břehy jsou narušovány lidskou činností, některé lokality křídlatky jsou na soukromých pozemcích. Monitoring proto probíhá z druhého břehu Botiče. Na hranicích katastru hl. m. Prahy a středočeského kraje u Průhonic jsou na obou březích Botiče rozsáhlé porosty křídlatky sachalinské a křídlatky japonské (v devastované oblasti kolem toku potoka u mostu přes dálnici D1) – uváděli jsme rovněž ve všech v minulých zprávách.

Masový výskyt netýkavky žláznaté na obou březích Pitkovického potoka v oblasti Lipan, Benic a Pitkovic se nám podařilo před několika roky zlikvidovat a její šíření dále po proudu se nám daří rovněž tlumit.

Již řadu let jsme nezaznamenali výskyt bolševníku velkolepého (místa, kde jsme ho v minulosti likvidovali, průběžně sledujeme).

Realizace projektu proběhla podle postupu doporučeného Ing. J. Romem z odboru ochrany přírody MHMP. Jedná se o osvědčený postup likvidace uvedených invazních rostlin v přírodních podmínkách Pražské kotliny. Náš zásah v předchozím období opět prokázal oslabení nebo zničení ošetřených porostů křídlatky a potvrdil skutečnost, že bez návaznosti ošetření v dalších letech ztrácí účinnost. Je potěšitelné, že pokračuje zpětné osídlování ruderními rostlinami v místech, kde se již křídlatka neobjevila. Potvrzuje to šetrnost našich postupů likvidace, které neohrožují ostatní druhy na stanovišti.

Náročnost plnění projektu je zvyšována rozsáhlostí sledovaných území, množstvím míst, kde je obtížné se přiblížit k břehu potoka přes husté keřové porosty či porosty kopřiv. Průchodnost podél toků je také na mnoha místech protiprávně znemožněna zdmi zahrad a ostnatými dráty až k vodě - uváděli jsme i v minulých zprávách.

Dalším problémem je častá neinformovanost majitelů pozemků kolem potoků o invazních rostlinách, jejich škodlivosti a povinnosti jejich likvidace. Kladným zjištěním je, že při rozhovoru s těmi, které jsme informovali, jsme se vždy setkali se vstřícným přístupem.

Problémem zůstává obrovský výskyt křídlatky na hranicích Prahy a středočeského kraje (Újezd u Průhonic – Průhonice).

Doporučení

- Vzhledem k okolnosti, že všechny lokality jsou na území hlavního města a jsou proto značně zatížené návštěvností a na mnoha místech i narušováním břehů lidskou činností, je nutné v projektu pokračovat i v dalším období
- Úspěšnost by bylo možné zvýšit spoluprací se středočeským krajem zejména v oblasti Průhonic a větší informovaností majitelů pozemků ležících těsně u břehu potoka (zejména u Botiče v Hostivaři a Záběhlicích)